

Aleksandra Zonik

NAUCZANIE RELIGII
W KODEKSIE PRAWA KANONICZNEGO Z 1983 R.
I POLSKIM KONKORDACIE Z 1993 R.

Wolność religijna, przynależna każdemu człowiekowi, jest jego niezbywalnym prawem zakorzenionym w ludzkiej naturze. Deklaracja soborowa *O wolności religijnej* z 1965 r. stwierdza, że „prawo do wolności religijnej jest rzeczywiście zakorzenione w samej godności osoby ludzkiej, którą to godność poznajemy przez objawione słowo Boże i samym rozumem”¹.

Każdy człowiek posiada prawo do swobodnego wyznawania swojej wiary, do poznawania jej, rozwijania i podążania za jej wskazaniem w swoim życiu. Do ważniejszych zadań Kościoła katolickiego należy realizacja jego misji nauczycielskiej. Wypływa ona bezpośrednio z nakazu samego Jezusa Chrystusa. Chrystus podczas publicznej działalności głosił słowo Boże (J 17,8), uczył o miłości Ojca (J 17,23), zachęcał do wytrwałości w wyznawaniu wiary (Mt 10,32). Po zmartwychwstaniu zaś, odchodząc do Ojca, zadanie przekazywania swojej nauki zlecił Apostołom: „Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem” (Mt 28,19-20)². Tak więc

---

MGR ALEKSANDRA ZONIK – doktorantka, Katedra Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego Instytutu Prawa Kanonicznego KUL; e-mail: ola.zonik@op.pl

¹ Sobór Watykański II, Deklaracja o wolności religijnej *Dignitatis humanae*, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje, dekrety, deklaracje*. Tekst polski, nowe tłumaczenie, Poznań 2002, nr 2; zob. także: J. K r u k o w s k i, *Kościół i państwo. Podstawy relacji prawnych*, Lublin 2000, s. 88-89.

² Zob. Mk 16,15-20.

zadaniem ludzi przyjmujących naukę Jezusa było jej pogłębianie i życie zgodnie z jej wskazaniem³.

Nauczycielskie zadanie Kościoła jest jednym z ważniejszych obszarów jego działalności. Stanowi o nim zarówno Kodeks Prawa Kanonicznego z 1983 r.⁴, nauczanie błogosławionego Jana Pawła II oraz prawo konkordatowe.

Zarówno kanony Kodeksu Jana Pawła II z 1983 r., jak i Konkordat z 1993 r. podkreślają cel katechizacji, jakim jest umocnienie wiary ludu Bożego, aby „przez przyjmowanie nauki i doświadczenie życia chrześcijańskiego stawała się żywa, wyraźna i czynna”⁵. Wartości religijne są wpisane w kulturę narodową i z tego powodu powinny być zawarte w programie nauczania⁶.

Celem artykułu jest przybliżenie problematyki związanej z nauczaniem religii w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 r. i w polskim Konkordacie z 1993 r. Jego treść podzielono na trzy części. W pierwszej zostanie przedstawione w sposób ogólny zagadnienie dotyczące nauczania religii. Dwie kolejne części dotyczyć będą nauczania religii w Kodeksie Prawa Kanonicznego Jana Pawła II i w obecnie obowiązującym Konkordacie.

1. ZAGADNIENIE WSTĘPNE DOTYCZĄCE NAUCZANIA RELIGII

Kościół od początku swojego istnienia dużą wagę przykładał do nauczania religii. Jednak zadanie to było czasem utrudniane. Takim przykładem może być okres powojenny w Polsce, czyli czas panowania reżimu komunistycznego, czas panowania monizmu ideologicznego i politycznego. Władza państwowa prowadziła politykę wyznaniową, której celem było wyeliminowanie religii, traktowanej jako czynnik wrogi systemowi, z życia społecznego. Od zakończenia II wojny światowej

---

³ Zob. J. D y d u c h, *Posługa nauczania w świetle postanowień Konkordatu 1993*, w: *Konkordat 1993. Dar i zadanie dla Kościoła i Polski*, red. J. Dyduch, Kraków 1998, s. 64.

⁴ *Codex Iuris Canonici auctoritate Joannis Pauli PP. II promulgatus*, AAS 75 (1983) II, s. 1-317; *Kodeks Prawa Kanonicznego*. Przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Poznań 1989 [dalej cyt.: KPK/83].

⁵ KPK/83, kan.773.

⁶ Zob. J. K r u k o w s k i, *Konkordat polski: znaczenie i realizacja*, Lublin 1999, s. 135.

zaczęto usuwać naukę religii ze szkół i to „wbrew gwarancjom zawartym w akcie Porozumienia przedstawicieli Rządu i Episkopatu z 1950 r.”⁷. Porozumienie to miało stanowić podstawę do współdziałania i współpracy między władzą państwową a Kościołem (m.in. wspólne opracowywanie programu nauczania religii, zrównanie w pracach nauczycieli religii z nauczycielami innych przedmiotów, niedyskryminowanie szkół wyznaniowych). W rzeczywistości laicyzacja polskiego szkolnictwa była dalej stosowana⁸.

Ustawa z 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania⁹ ostatecznie usunęła naukę religii ze szkół. Od tej pory „szkoła, jako instytucja ustawowo świecka, nie miała spełniać żadnych zadań w zakresie nauczania i wychowania religijnego”¹⁰, a nadzór nad działalnością wychowawczo-oświatową związków wyznaniowych miał sprawować resort oświaty¹¹. Opór Kościoła (KEP) nie był brany pod uwagę. Nauczanie religii zostało przeniesione do powstających przy parafiach punktów katechetycznych. Należy dodać, że aż do 1989 r. władza inwigilowała katechetów. Dzieciom i młodzieży przebywającej na obozach i koloniach organizowanych przez instytucje państwowe utrudniano możliwość uczestniczenia we mszy św. w niedziele i święta. Od 1981 r. zaprzestano tego typu akcji¹².

---

⁷ K r u k o w s k i, *Kościół i państwo*, s. 239.

⁸ Zob. H. K o n o p k a, *Religia w szkołach Polski Ludowej*, Białystok 1997, s. 87-88. Wydane przez polskiego ustawodawcę akty normatywne wykonawcze potwierdzały zasadę świeckości szkoły – Zarządzenie Ministra Oświaty z dnia 7 grudnia 1956 r. w sprawie udziału nauczycieli przedmiotów nadobowiązkowych w posiedzeniach rad pedagogicznych, Dz. Urz. Min. Ośw. 56.16.155; Zarządzenie Ministra Oświaty z dnia 8 września 1956 r. w sprawie nauczania religii w szkołach, Dz. Urz. Min. Ośw. 56.09.112; Okólnik Ministra Oświaty z dnia 4 sierpnia 1958 r. w sprawie przestrzegania zasad świeckości szkoły, Dz. Urz. Min. Ośw. 58.09.123 i Okólnik Nr 26, Dz. Urz. Min. Ośw. 58.09.121 oraz Okólnik z dnia 10 kwietnia 1959 r. w sprawie zatrudniania nauczycieli i przedmiotów obowiązkowych, Dz. Urz. Min. Ośw. 59.03.38; zob. szerzej: A. M e z g l e w s k i, *Usunięcie i przywrócenie nauczania religii do szkół*, w: *Katecheza dzisiaj, problemy prawne i teologiczne*, red. W. Janiga, A. Mezglewski, Krosno–Sandomierz 2000, s. 100.

⁹ Dz. U. 1961, Nr 32, poz. 160.

¹⁰ K o n o p k a, *Religia w szkołach*, s. 284.

¹¹ Zob. A. M e z g l e w s k i, *Nauczanie religii*, w: *Prawo wyznaniowe*, red. H. Misztal, P. Stanisławski, Lublin 2003, s. 312.

¹² J. K r u k o w s k i, *Kościół i państwo. Podstawy relacji prawnych*, Lublin 1993, s. 204.

Stolica Apostolska 24 listopada 1983 r. ogłosiła Kartę Praw Rodziny, w której zostało podkreślone prawo rodziców do „wychowania dzieci zgodnie ze swoimi przekonaniem moralnymi i religijnymi” oraz ich prawo „do swobodnego wyboru szkół lub innych środków niezbędnych do kształcenia dzieci, zgodnie z własnymi przekonaniem”¹³. Jednak wprowadzenie nauki religii wynikające z Karty Praw Rodziny było ograniczane przez władzę państwową.

Zapoczątkowanie w 1989 r. w Polsce pokojowej transformacji systemu polityczno-ustrojowego realnego socjalizmu w kierunku stworzenia ładu ustrojowego państwa demokratycznego¹⁴, pozwoliło również na normalizację stosunków państwo–Kościół. Dnia 17 maja 1989 r. zostały uchwalone pakiety tzw. ustaw kościelnych, tj. ustawa o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, ustawa o stosunku Państwa do Kościoła katolickiego i ustawa o ubezpieczeniu społecznym duchownych¹⁵. Ponadto, nawiązano stałe i swobodne stosunki dyplomatyczne państwa polskiego ze Stolicą Apostolską. Rezultatem współpracy było podpisanie umowy międzynarodowej – Konkordatu 28 lipca 1993 r.

Przywrócenie nauki religii w szkołach publicznych następowało stopniowo w latach 1990-1992. Wymienić tutaj należy instrukcję Ministra Edukacji Narodowej z 3 sierpnia 1990 r. dotyczącą powrotu nauczania religii w szkole w roku szkolnym 1990/91, ustawę z 7 września 1991 r. o systemie oświaty czy rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w szkołach publicznych.

2. NAUCZANIE RELIGII W KODEKSIE PRAWA KANONICZNEGO Z 1983 R.

Obowiązek katechezy spoczywa na wszystkich członkach Kościoła, a w szczególności na rodzicach, osobach zastępujących rodziców oraz na rodzicach chrzestnych¹⁶. Nie można tutaj nie wspomnieć o katechetach, którym zostało powierzone szczególne zadanie katechizacji

---

¹³ Tamże, s. 94-95.

¹⁴ Zob. R. M o j a k, *Transformacja ustroju politycznego w latach 1989-1997*, w: *Polskie prawo konstytucyjne*, red. W. Skrzydło, Lublin 2004, s. 67-68.

¹⁵ Dz. U. 1989, Nr 29, poz. 154 ze zm., 155 ze zm., 156 ze zm.

¹⁶ KPK/83, kan. 774.

dzieci i młodzieży. Potwierdzają to dokumenty wydane przez Sobór Watykański II oraz dokumenty posoborowe¹⁷.

Dokumenty kościelne podkreślają wyraźnie, że ciężar wychowania w duchu religii katolickiej spoczywa w pierwszej kolejności na rodzicach. Rodzice katolicy mają możliwość wyboru różnych środków i instytucji, które służą pomocą i wsparciem w wychowywaniu ich dzieci¹⁸.

Według kan. 796 KPK/83 pomoc „w wypełnianiu obowiązku wychowania” powinny nieść szkoły. § 2 wspomnianego kanonu nakłada zarówno na rodziców, których dzieci uczęszczają do szkoły katolickiej, jak i na nauczycieli obowiązek wzajemnej współpracy i pilnego wysłuchiwania się. Należy wspierać i doceniać organizowane przez rodziców różne stowarzyszenia i zebrania utrwalające wzajemną współpracę¹⁹.

Szczególne odpowiedzialność spoczywa na katechetach, na których ciąży obowiązek wychowawczy młodych ludzi. Z tego powodu wybór osoby na stanowisko nauczyciela religii, zgodnie z kan. 805 KPK/83, został powierzony ordynariuszowi miejsca we własnej diecezji. Komentarz do Kodeksu Jana Pawła II z 1983 r. stwierdza, że w przytoczonym kanonie „rozzróżnia się uprawnienie do zatwierdzania i uprawnienie do mianowania nauczycieli religii. W szkołach niepodlegających diecezjalnym kościelnym osobom prawnym ordynariuszowi miejsca przysługuje tylko zatwierdzenie nauczycieli religii. Kanon ten odnosi się jedynie do szkół katolickich”. Ordynariusz miejsca może również żądać usunięcia lub usunąć osobę nauczyciela religii, ilekroć przemawia za tym dobro religii lub obyczajów²⁰.

Opieka duszpasterska w szkołach, katolickie wychowanie oraz nauczanie religii przekazywane w ramach przedmiotu „religia”, podlegają władzy kościelnej również w szkołach niekatolickich. Dotyczy to także

---

¹⁷ Zob. *Dyrektorium ogólne o katechizacji* (1971), adhortacje *Evangelii nuntiandi* (1975) i *Catechesi tradendae* (1979), *Katechizm Kościoła Katolickiego* i uaktualnione w 1997 r. *Dyrektorium ogólne o katechizacji*, zob. także: D y d u c h, *Posługa nauczania*, s. 65-66.

¹⁸ Zob. W. G ó r a l s k i, *Nauczycielskie zadanie Kościoła*, w: P. H e m p e r e k, W. G ó r a l s k i, F. P r z y t u ł a, J. B a k a l a r z, *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego. Księga III. Nauczycielskie zadanie Kościoła. Księga IV. Uświęcające zadanie Kościoła*, t. III, Lublin 1986, s. 34.

¹⁹ Zob. tamże, s. 36.

²⁰ P. M a j e r, *Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz*, Kraków 2011, s. 617.

programów wychowawczych i programów nauczania religii realizowanych „w mediach niezależnych od kościelnych osób prawnych”²¹.

Według § 2 kan. 804 ordynariusz miejsca we własnej diecezji „powinien zatroszczyć się o to, aby do nauczania religii w szkołach, także niekatolickich, byli kierowani nauczyciele odznaczający się zdrową nauką, świadectwem życia chrześcijańskiego i umiejętnościami pedagogicznymi”²².

Z przytoczonych kanonów jasno wynika, że wybór kandydatów na stanowisko nauczyciela religii jest przeprowadzany w sposób staranny i wnikliwy. Świadczy to o dużym znaczeniu, jakie Kościół przykładą do nauczania religii. Wykazuje to również wyrok wydany 15 maja 2012 r. przez Trybunał w Strasburgu dotyczący uznania i potwierdzenia autonomii Kościoła w wyborze nauczycieli religii. Kościół, będąc instytucją odpowiedzialną za przekazywanie i za nauczanie wiary katolickiej, ma prawo odmówić zatrudnienia osoby na stanowisku katechety, jeśli głosiłaby ona poglądy sprzeczne z wiarą chrześcijańską. Nauka i moralność przekazywane przez katechetów w szkole powinny być zgodne z wyborem, jakiego dokonali rodzice, jak również z doktryną Kościoła²³.

3. NAUCZANIE RELIGII W KONKORDACIE Z 1993 R.

Konkordat z 1993 r. o nauce religii stanowi w art. 12, który w ust. 1 stwierdza: „Uznając prawo rodziców do religijnego wychowania dzieci oraz zasadę tolerancji Państwo gwarantuje, że szkoły publiczne podstawowe i ponadpodstawowe oraz przedszkola, prowadzone przez organy administracji państwowej i samorządowej, organizują zgodnie z wolą zainteresowanych naukę religii w ramach planu zajęć szkolnych i przedszkolnych”²⁴. Z przytoczonego przepisu wynika zasada fakultatywności co do uczęszczania na lekcje religii. Pisemne oświadczenie woli rodziców, prawnych opiekunów czy samych uczniów jest potwier-

---

²¹ Tamże.

²² T. P a w l u k, *Prawo kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II*, t. II: *Lud Boży, jego nauczanie i uświęcanie*, Olsztyn 2010, s. 309.

²³ [Zob.http://ekai.pl/wydarzenia/temat_dnia/x54997/autonomia-kosciola-w-wyborze-nauczycieli-religii/](http://ekai.pl/wydarzenia/temat_dnia/x54997/autonomia-kosciola-w-wyborze-nauczycieli-religii/).

²⁴ Dz. U. 1998, Nr 51, poz. 318.

dzeniem ich chęci uczestnictwa w nauce religii w szkole²⁵. Uczniowie, którzy nie uczęszczają na lekcje religii, „nie mają obowiązku uczęszczania na żadne zajęcia zastępcze, a negatywna ocena z religii nie ma wpływu na promocję ucznia do następnej klasy”²⁶. Wpisanie lekcji religii w plan zajęć szkolnych i przedszkolnych świadczy o traktowaniu tych lekcji jako zwykłego przedmiotu, czyli przedmiotu umieszczonego w normalnym planie lekcyjnym²⁷.

Zatwierdzenie przygotowanego programu nauczania oraz podręczników do nauki religii przez władzę kościelną musi być przekazane do wiadomości ministra edukacji narodowej²⁸. „W ten sposób uznana została właściwość władz kościelnych do opracowania programów nauczania religii katolickiej i doboru odpowiednich podręczników”²⁹. Potwierdzenie tego zapisu znajduje się w art. 12 ust. 2 Konkordatu, który również zawiera obowiązek przedstawienia opracowanego programu nauczania władzy państwowej.

Konkordat z 1993 r. w art. 12 ust. 3 stwierdza, iż osoba ubiegająca się o stanowisko katechety musi posiadać specjalne upoważnienie, tzw. *missio canonica*, którego udziela biskup diecezjalny. Tenże biskup może wydane wcześniej upoważnienie cofnąć, co jest jednoznaczne z utratą prawa do nauczania religii. Konkordat stwierdza również, że strona państwowa i Konferencja Episkopatu Polski będą wspólnie opracowywać „kryteria wykształcenia pedagogicznego oraz formę i tryb uzupełniania” wykształcenia, jakie musi posiadać osoba, która chce zostać nauczycielem religii. Jest to wymóg konieczny, ponieważ nauczyciel religii ma za zadanie przekazywanie prawd wiary oraz moralności katolickiej. „Misja kanoniczna ma być [...] gwarantem ich wierności doktrynie Kościoła”³⁰. Kontrolę nad treścią nauczania i wychowania religijnego sprawuje władza kościelna, nad pozostałymi sprawami nadzór sprawuje władza państwowa³¹.

---

²⁵ Zob. J. K r u k o w s k i, K. W a r c h a ł o w s k i, *Polskie prawo wyznaniowe*, Warszawa 2000, s. 165.

²⁶ M e z g l e w s k i, *Nauczanie religii*, s. 313.

²⁷ Zob. K. W a r c h a ł o w s k i, *Nauczanie religii i szkolnictwo katolickie w konkordatach współczesnych*, Lublin 1998, s. 115.

²⁸ Rozporządzenie Ministra Edukacji Naukowej z 14 kwietnia 1992 r., Dz. U. 1992, Nr 36, poz. 155 ze zm., § 4; zob. także: D y d u c h, *Posługa nauczania*, s. 69.

²⁹ K r u k o w s k i, W a r c h a ł o w s k i, *Polskie prawo*, s. 168.

³⁰ K r u k o w s k i, *Konkordat polski*, s. 139.

³¹ Zob. Dz. U. 1998, Nr 51, poz. 318, art. 12 ust. 3 i 4.

We wspomnianym już rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 14 kwietnia 1992 r. określone są warunki, jakie musi spełniać kandydat na stanowisko nauczyciela religii. Jest to imienne, pisemne skierowanie do danej szkoły, wydane przez – w przypadku Kościoła katolickiego – właściwego biskupa diecezjalnego³².

Porozumienie zawarte między Konferencją Episkopatu Polski a Ministrem Edukacji Narodowej dnia 6 września 2000 r. określa kwalifikacje zawodowe, jakie są wymagane od nauczycieli religii. Porozumienie rozróżnia wymagania dla nauczycieli religii w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach oraz w szkołach ponadgimnazjalnych – średnich zawodowych, zasadniczych i ogólnokształcących³³. Przyszli nauczyciele religii powinni posiadać dokument ukończenia wyższego seminarium duchownego albo dyplom (zaświadczenie) innej szkoły wyższej, kolegium teologicznego albo świadectwo ukończenia kursu katechetyczno-pedagogicznego prowadzonego przez kolegium teologiczne, wyższe seminarium duchowne lub inną szkołę wyższą³⁴. Szkoły te mają za zadanie przygotować przyszłych nauczycieli religii pod względem psychologicznym, katechetycznym, teologicznym (treść programu opracowuje strona kościelna), pedagogicznym (treść programu jest ustalana przez władzę kościelną i stronę państwową) i dydaktycznym³⁵.

Nauczyciele religii, oprócz wymagań stawianych przez przepisy prawa kościelnego („wysokie walory moralne, świadectwo życia i rozległe kompetencje fachowe”), są zrównani w swoich prawach i obowiązkach z „nauczycielami [...] szkół państwowych”³⁶. Potwierdzenie unormowań ustawowych zawiera art. 14 ust. 3 Konkordatu, przyznając jednakowe uprawnienia osobom zatrudnionym w szkołach katolickich z osobami zatrudnionymi w sektorze publicznym³⁷.

---

³² Zob. Dz. U. 1992, Nr 36, poz. 155 ze zm., § 5 pkt 1.

³³ Zob. Porozumienie między Konferencją Episkopatu Polski oraz Ministrem Edukacji Narodowej z 6 września 2000 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od nauczycieli religii, Dz. Urz. MEN Nr 3, poz. 21, § 1 i 2.

³⁴ Zob. tamże, § 4 pkt 2.

³⁵ Zob. tamże, § 4 pkt 1; zob. szerzej: D y d u c h, *Posługa nauczania*, s. 71.

³⁶ Zob. D y d u c h, *Posługa nauczania*, s. 77.

³⁷ Zob. tamże, s. 77. Prawa i obowiązki nauczycieli religii są takie same, jak prawa i obowiązki innych nauczycieli i wynikają z Karty Nauczyciela. Zob. szerzej: M e z g l e w s k i, *Nauczanie religii*, s. 314.

Art. 12 w ustępie 5 nawiązuje również do swobodnej katechizacji, prowadzonej wśród osób dorosłych, włączając w to duszpasterstwo akademickie (nauczanie religii nie obejmuje szkolnictwa wyższego ani młodzieży pozaszkolnej³⁸). Wspomniana katechizacja dorosłych obejmuje swoim zakresem również osoby, które znajdują się „w zakładach penitencjarnych, wychowawczych, resocjalizacyjnych, w zakładach opieki zdrowotnej i społecznej, jak również w innych placówkach tego rodzaju. Osobom tym należy zapewnić możliwość uczestniczenia we Mszy św. w niedzielę i święta, korzystania z indywidualnych posług religijnych, jak również zabezpieczyć możliwość udziału w katechizacji i rekolekcjach”³⁹. Katechizacje w tych ośrodkach prowadzą kapelani skierowani przez biskupów diecezjalnych, po zawarciu z daną instytucją odpowiedniej umowy. Opieką duszpasterską mogą być również objęte mniejszości narodowe, o czym decyduje biskup diecezjalny⁴⁰.

*

Nauczanie religii w szkole należy do obowiązków wychowawczych Kościoła. To właśnie katechizacja wzmacnia wiarę i uświadamia sens i znaczenie nauki Jezusa Chrystusa w życiu każdego człowieka⁴¹.

Kodeks Prawa Kanonicznego z 1983 r. jako podstawowy zbiór ustaw kościelnych i Konkordat zawarty między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską z 28 lipca 1993 r. jako umowa międzynarodowa, stanowiąca gwarancje wolności religijnej w wymiarze indywidualnym i wspólnotowym⁴², są zgodne, że nauczanie religii jest jednym z ważniejszych zadań Kościoła.

Umieszczenie nauczania religii w ramach planu zajęć szkolnych i przedszkolnych nie narusza świeckości szkoły i jest przejawem poszanowania prawa rodziców do wychowania ich dzieci zgodnie ze swoimi przekonaniami. Kształtowanie młodych ludzi w duchu doktryny chrześcijańskiej, wraz z poszanowaniem uniwersalnych zasad etyki musi być przeprowadzane przez osoby odpowiednio do tego zadania przygotowane. Z tego powodu wybór kandydatów na stanowisko nau-

---

³⁸ Zob. K r u k o w s k i, W a r c h a ł o w s k i, *Polskie prawo*, s. 171.

³⁹ Dz. U. 1998, Nr 51, poz. 318, art. 17 ust. 1 i 2.

⁴⁰ Por. tamże, art. 18.

⁴¹ Zob. Sobór Watykański II, Deklaracja *Gravissimum educationis*, nr 4.

⁴² Zob. K r u k o w s k i, *Konkordat polski*, s. 14.

czyciela religii powinien być bardzo staranny, co potwierdzają zgodnie Kodeks Jana Pawła II z 1983 r., jak i Konkordat zawarty z Rzeczypospolitą Polską.

Nauczanie religii w szkole podtrzymuje więź chrześcijaństwa z państwem polskim, świadczy o współpracy i czyni kompletnym wychowanie, jakie dziecko otrzymuje w domu z wychowaniem w szkole. Zakorzenie w kulturze polskiej wartości chrześcijańskie są integralną częścią naszej historii i z tego powodu powinny być przekazywane zarówno przez Kościół, rodziców, jak i przez szkołę zgodnie z gwarancjami zawartymi w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r., w Kodeksie Prawa Kanonicznego, w Konkordacie, jak i w ustawie o systemie oświaty. Jednak rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych⁴³ stwarza zagrożenie, że religia może stać się przedmiotem płatnym. Polski ustawodawca przesunął zapisy o bezpłatnym nauczaniu religii z przepisów o ramowym planie nauczania, do części poświęconej szkolnemu planowi nauczania. Skoro przedmiot religia nie został wpisany do ramowego planu nauczania, to istnieje zagrożenie, że szkoły nie będą się stosować do obowiązku jej bezpłatnego nauczania, a władze samorządowe nie będą chciały pokrywać kosztów związanych z nauczaniem katechezy w podległych im placówkach⁴⁴. Rozporządzenie weszło w życie 1 września 2012 r.

---

⁴³ Dz. U. 2012, poz. 204.

⁴⁴ Zob. <http://ekai.pl/wydarzenia/polska/x55250/nauczanie-religii-bez-zmian/>

**Teaching of religion in the Code of Canon Law of 1983
and in the Polish Concordat of 1993**

S u m m a r y

Teaching is one of the main objectives of the Church. Both, the canons of the Code of Canon Law Pope John Paul II and the regulations contained in the Concordat of 1993 emphasize the goal of catechesis which is, action to strengthen the faith of God's people.

Development of young people in the spirit of Christian doctrine together with respect for universal principles of ethics must be carried out by the people, who are suitably prepared for this task. Selection of candidates for the post of religion's teacher should be very careful. The person applying for the position of catechist must have a special authorization, so-called *missio canonica*. This authorization is granted by the diocesan bishop. *Missio canonica* can be reversed.

Słowa kluczowe: *missio canonica*, katechizacja, nauczanie religii w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 r., nauczanie religii w Konkordacie polskim z 1993 r.

Key words: *missio canonica*, religious education, teaching of religion in the Code of Canon Law of 1983, teaching of religion in the Polish Concordat of 1993.